

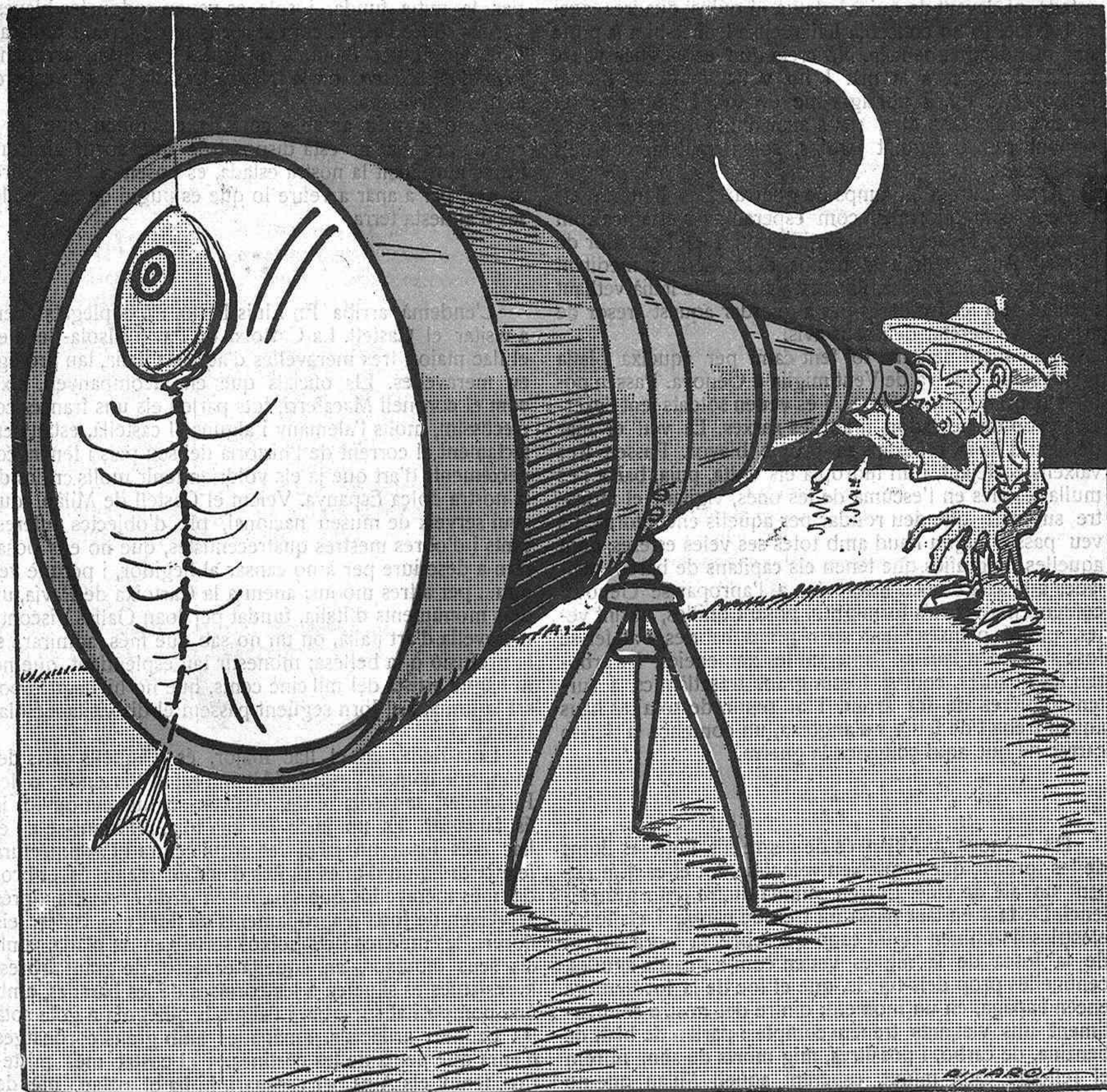
L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

Periodic humoristic

Núm. 2023 : Any XXXIX

10^è cèntims — Atrassats: 20

BARCELONA 5 DE OCTUBRE DE 1917

PANORAMA NACIONAL

—Renoí, que és gran Espanya!

DÈU JORNS AL FRONT ITALIA⁽¹⁾

II

El dir «entrem a Italia», en aquells temps de la nostra joventut, era un crit, un visca!, un exaltament. Pel pintor, l'anar a Italia era un somni; era la terra de promissió; hi havia una estrella d'Orient que ens senyalava el camí. Recordo que la primera volta que vaig entrar-hi, com els ocells que han pogut fogir de la gabià, no sabia per on volar, ni a quina branca deixar-me caure, ni a quin monument aturar-me, ni a quin museu anar a fer estada, ni davant de quina estatua ni quins quadres agenollar-me. Jo no concebía Italia sense trobar-hi a la porta una pila d'aigua beneita. No creia que es pogués veure sense el berret a la mà. I ho volia veure tot. Flairar l'aroma de tot. I ubriagar-me de tot. I hauria volgut tenir unes grans ales, per a anar d'una banda a l'altra, seguint runes, seguint jardins, sols parant-me dalt dels campaniles.

Ara hi entrem en temps de guerra. Ens figurem els museus com adormits, com esperant; les estatués com presoneres; les esglésies fortificades; i el Pensador de Miquel Angel, allí a la tomba dels Mèdicis, meditant l'enigma del pervindre, i aquest gran poble italià vetllant i batent-se a les fronteres per a guardar aquest tresor de art, que va heretar dels seus avis.

Això anem pensant, tot fent camí per aqueixa platja meravellosa que va de Ventimiglia a Gènova. Passen poblets daurats com espigues, i es veuen soldats fent l'exercici, prop de pescadors tirant les xarxes. Es veu el mar de blau d'Italia, reflexant sa propia blavor. Passen tres vaixells costejant, i un hidroplà els volta, puja, baixa i es mulla les ales en l'escuma de les ones, vigilant el monstre submarí, que deu rondar per aquells encontorns. Es veu passar algun llud amb totes ses veles esteses, com aquelles litografies que tenen els capitans de barco penjades a la sala bona... i després, a l'apropar-se Gènova, comencen a veure's formigues, posant quilles, cosint velles, picant planxes, fent anar grans cabries, i al fer-se fosc s'encenen fanals i flamegen les xemeneies, i s'arborren les quadres, com si fossin grans trasatlàntics, i surten fogueres de tot arreu, i al sentir dessota les naus aquell treball de febre i d'angoixa, un comença a fer-se càrrec de que aquí comença la guerra.

**

De Gènova a Milàn és de negre nit. Fòra les llums de les fornals, que segueixen veient-se, tot el camí no se sent un alè de vida. El tren camina dintre d'un gran silenci. De tant en tant passa un tren de carga, i els focus elèctrics il·luminen algún canó que obre la boca davant de la fosca de la nit; es veuen com a guarda-agulles, centinelles prop dels túnels, que el foc de la locomotora encén i apaga, en un moment; dintre del nostre compartiment uns viatjants treuen comptes: parlen de blat, de benzina, de carbó, i nosaltres, mig morts de són, mirem el rellotge cada minut, esperant aquell Milàn que no acaba d'arribar mai.

Per fi arriba, a les seixanta hores d'anar encaixonats en el tren, i al arribar, a les deu de la nit, tota la ciutat està a les fosques, i no hi ha res més impressionant que una gran ciutat a les fosques. Els carrers semblen immensos, la gent fantasmes, les places desertes, els tramvies cuques de llum, i els cotxes, cotxes de morts. Matex que aquelles pantalles que tenen els musics a l'orquestra, els pocs fanalets que hi han encesos estan coberts per la mitja funda, i sols es veuen rodonetes blaves i verdes sobre l'asfalt, com si sortissin de terra, i rellicant l'automòbil per damunt de gotes de llum, arribem a l'*Hotel de Milano*, on ja trobem tres oficials que esperen la nostra arribada.

Amb la més amable cortesia, ens diuen, que fins al cap de dos dies no està disposat de que anem al front, i que, aprofitant la nostra estada, es posen a les nostres ordres, per a anar a veure lo que es pugui de les belleses d'aquesta terra.

**

L'endemà arriba En Lluís Bello, i tots plegats anem a visitar el Castell. La Cartoixa de Pavia i Isola-Bella en el llac major, tres meravelles d'aquesta Italia, tan pròdiga en meravelles. Els oficials que ens acompanyen, aixís com el coronell Macaferri, tots parlen els uns francès correctíssim, molts l'alemany i alguns el castellà, estan perfectament al corrent de l'història del seu país i tenen coneixements d'art que ja els voldrien tenir molts crítics de la nostra dolça Espanya. Veiem el Castell de Milàn, que avui serveix de museu nacional, plè d'objectes interessants i d'obres mestres quatrecentistes, que no ens posarem a descriure per a no cansar al llegidor, i perquè venim... per altres motius; anem a la Cartoixa de Pavia, un dels monuments d'Italia, fundat per Joan Galias Visconti, meravella d'art italià, on un no sab què més admirar, si la profusió o la bellesa; monestir tan esplendent que no hi hagué artista del mil cinc cents, que no hi hagués posat la firma, i el Jorn següent passem el dia visitant Isola-Bella.

Isola-Bella, en el llac major, és d'aquells oasis del món, que com el Vesubi, l'Alhambra, el Partenon, o les Piràmides, tan sols té de nomenar-se, que evocar-los ja és fantasiar. És un jardí fet una toia, reflexant-se en el llac més blau; un jardí fet arquitectura i l'arquitectura feta jardí líquid d'unes aigües d'encantament; és el brodat més meravellos que s'ha fet en jardineria. Els xiprés serveixen de forts a agrupaments de flors esquisides; els llorers, les murtres i els boixos serveixen de platja, amb els seus dibuixos, an aquella espessor de grans arbres; les estatués es silueten a les cornises de les baranes, amb una pompositat superba, i l'aigua brolla gota a gota sota les baumes artificials, amagades amb grans cortinatges d'aura que penja de les cortines, i al costat més misteriós, tenint els Alps per escenari, hi ha el palau, plè de intenses sales, plenes de quadres, de vidres, d'estatués,

(1) Aquesta "Crònica de guerra" continuarà en números successius de L'ESQUELLA DE LA TORRATXA.

de ceràmica, d'armes, de mobles d'estil, de tot lo que puguin acoblar varies generacions de prínceps.

Els darrers, el príncep Giberto Borromeo Arege i sa família ens reben com els grans senyors devien rebre en els temps passats als viatgers que arribaven de totes les bandes de la terra.

Parlem de la guerra, com és natural. El príncep hi té dos fills, un gendre i altres parents, i la família confia de veure'ls tornar victoriosos, com aixís ho desitgem nosaltres, abans de pendre comiat d'aquella gran toia d'art, formada per Isola-Bella.

**

El dia 16, o sia l'endemà, vé a cercar-nos el general Sardegna, president de la comissió de la mobilització industrial, i junt amb altres oficials ens du a veure el camp d'aviació, on ens passa un episodi que recordarem sempre més.

Poc podem dir, no essent tècnics, d'aquests tallers extraordinaris que ha pujat Itàlia en dos anys de guerra. L'activitat és neguitosa, l'ordre perfecte, la netedat absoluta. Homes, dones, joves i vells tothom fa feina, i n'hi han mils a fer-ne, i ara el còs, i ara les ales, i ara les plomes, i ara la força, van sortint centenars d'aeroplans, de biplans i darrerament de triplans, d'una perfecció de juguet i un enardiment de condor, vibrant per a volar a la lluita.

Ens presenten el fill de D'Annunzio, que és un enginyer distingidíssim, i el gran aviador Campioni.

Allí, a la pista, hi han els ocells que esperen per a emprendre el vol. Hi ha un magnífic biplà, de dugues hèlices, de quatre cents cavalls de força, brunyit, lluent, esbelt, esplèndid, acabat d'eixir de l'hangar.

En Campioni diu que va a fer un vol i que hi ha dos llocs disponibles; un al *cupé* i un altre a la *beca*, com en les velles diligències, i ens convida a pujar, els que volgüem.

En Castro, diu:

—Jo en faig un.

Jo em miro an En Castro, i recordant-me que, encara que immerescuda, porto una representació, de relativa importància històrica, dic:

—Jo faig dos... i via fòra.

L'Unamuno em fa present que pot-ser tenim massa edat per a aquests tràngols d'aviació... i jo li dic que lo que ho justifica, és precisament tenir molts anys, ja que com més un ne té, menys en té per perdre... i endavant!

El general, diu que el Campioni és un aviador extraordinari, que fa el salt mortal a tres mil metres.

I jo penso: Amb tal que no el faci avui... I ell somriu, volguent dir: Es fa lo que es pot...

I a mi em vénen ganes de dir-li:—Per mi no facis compliments. No t'esforcis. No et vulguis lluir. Ja me'n faig càrrec—però callo.

I Catalunya... i via fòra! I qui diu a fòra diu enlaire.

Allavors m'enquibeixen dintre un abric forrat de pells, em posen un casc de llana que sols em deixa treure el nas, unes ulleres de *chauffeur*, un altre casc a tall d'escafandra com un immens turbant de cuir i em diuen:

—*Avanti*.

I jo... avant.

I me'n entro a la maquinària.

Allavors l'aviador em lliga amb un cinturó, sens dubte per a que no baixi pel camí, en un cap de núvol.

Em diu que no toqui cap roda de les que tinc al voltant dels peus; jo li dic que estigui tranquil, ell em respón que n'estigui jo; les hèlices comencen a voltar amb un neguit eixordador, i de cop deixa estar la terra, i ales ajudeu-me enlaire!

Confessem que en aquell moment no les teníem totes, ni molt menys. Vaig mirar a baix, per lo que pogués ésser, i em va semblar que no erem nosaltres els que ens en anavem amunt, sinó que la terra baixava, i això... la veritat... no em feia el pes.

No vaig dir res per prudència i perquè els motors feien uns crits que no hi hauria hagut mode d'entendre'ns; i allavors em vaig dir: Tant és caure de dos cents metres com de cinc cents. I vaig tranquil·litzar-me.

No sols vaig tranquil·litzar-me, sinó que vaig trobar que el volar era una cosa portentosa. En un moment varem fer vint quilòmetres i vàrem ésser damunt de Milàn. Els carrers semblaven cordes, les carreteres betes cendroses, els edificis fitxes de dòmino, i una gran plaça rodona, dos rals d'argent despintat... però tot això dintre una blavor d'eixida de sol a l'inrevés i tot dibuixat en un relleu pla, com si ho vegéssim des de la lluna.

He de dir que en aquell moment hauria cridat d'entusiasme. Vaig sentir la sensació que no pesava; que era una ploma que m'havia espiritualitzat. Vaig comprendre el plaer que deu donar d'ésser àngel i tenir ales propies, i puc ben assegurar que no portava cap pressa a tornar a trepitjar la terra.

L'aviador devia comprendre-ho, i va fer alguna evolució, i això em va escamar... però jo quiet.

—Ara vindrà lo de les corretges—vaig pensar—i si fa el salt mortal, adéu Catalunya i adéu guerra!—Però va donar tres o quatre toms i es vegé que no duia malícia.

Amb tot, li vaig preguntar:

—A quants metres estem?

—A mil...—va dir.

I no vaig respondre ni fer preguntes, per més que jo li hauria dit que no s'esforcés en anar amunt, que els motors anaven cansats, que la benzina anava cara; però em vaig recordar de lo de sempre: que anava de representant i un mot d'indiscreció podia dur una censura a la missió que representava.

Allavors ell va parar els motors i avall, planant com un esparver, com un falsiot, com una gavina, i aquell reliscar en el no res em va fer veure el pes que té el vent i la resistència que té l'atmosfera. Es tanta que fa la sensació que el cap empeny una matèria, que quasi es podria dir que és sòlida; que un té d'apretar per a obrir-se lloc; que el buid és més ferm que les ones; i a tot això la terra s'apropa, i a un li agradaria arribar-hi, però no porta pressa d'ésser-hi.

Al apropar-s'hi d'uns dos cents metres (lo que són les comparacions!) un es diu: ara rai ja pots caure! Ja es miren les coses a peu pla i jo em vaig treure el casc i les ulleres.

I un arriba a baix; hi ha estat mitja hora i sembla que un vingui de l'altre món, i els amics el surtin a rebre i li preguntin: «Què tal pels núvols?» I un està content d'ésser a terra, amb ganes de tornar a ésser enlaire.

Allavors, l'Unamuno (junt amb l'Azaña) amb tot i els seus bons consells, també es deu dir interiorment: Vizcaya i avant! i via fòra! i cent metres enllà, cent ençà, se'n van a seguir el mateix camí, aquell camí on un no pot parar-se, i que no té sotracs ni roderes.

SANTIAGO RUSIÑOL

Elogi de la castanyera

A primers d'octubre tota la vida ja havia tornat a començar. Barcelona havia saludat la reaparició de l'últim estudiant, de la darrera cupletista, de l'estiuejant endarrerit i de l'actor postrer, els quatre heraldes que anunciaven la tardor ciutadana. Però existia una figura que era realment l'anunci del primer fret, de les tardes curtes i dels arbres esquelètics; la castanyera.

La mercaderia calenta i fumejanta l'obligava a esperar fós ben començada la fresca de la tardor. Un teatre podia iniciar la temporada a mitjans de setembre, una cupletista cantar quan li vingués bé, un estudiant acudir a matricular-se i a preparar els exàmens de setembre a mitjans de mes, un estiuejador avençar el seu retorn; però una castanyera exigia una decoració apropiada, car alguns, els que senten l'art com l'Ignasi Iglesias, l'havien pres per símbol de l'hivern, mentres els partidaris de la literatura de baronia com el senyor Pin i Soler, el simbolitzaven per una senyoreta amb una gorra d'astracàn i un vestit ribetejat de pell blanca. Però ja la castanyera no tenia una representació ciutadana, i si la gent la recordava era perquè aquí, a L'ESQUELLA, sempre ha tingut En «Pica-rol» un record sentimental per a ella.

I la castanyera és quelcom clàssic que hauríem de conservar com una gàrgola, un retaule o una columna. Tant ho és, que aquest any ha sortit malgrat la persistència de l'estiu, quebrantant la seva decoració tradicional. No veient fulles seques, no sentint fresques ventades, la castanyera ha dit: «la tardor sóc jo», apareixent pels recons de les places. Ha volgut despendre's de tota anèdota intermitent, prenent eternitat, donant-se a si mateixa una norma. En Valentí i Camp diria que la castanyera de aquest any, és a dir, la castanyera d'estiu, és heteròclita

i heterocrònica, o sigui que està per sobre de la normalitat corrent i del temps.

Quina gran lliçó de voluntat aquestes castanyeres que apareixen sense por al ridícol i la calor enemiga. Res els hi fa l'hostilitat de l'ambient ni la censura. La seva tradició era plantar el fogó al carrer a començament d'octubre i elles ho fan. Que la calor segueix? Tan se val, la tradició persisteix i la seva voluntat s'aferma. Ella és la normalitat constitucional, la llei permanent, que el temps no respecta. Si algú no doma la castanya, usant el vulgar modisme, no és certament la castanyera.

Ho fa perquè tal volta representa el més respectuós acatament a la vida de la ciutat i al bon gust. La castanyera ja hem dit que era clàssica, i si tot ha transigit amb els modernismes ornamentals i higiènics, el seu fogó manté el foc sagrat de la velluria escaienta. Les tavernes s'han fet bars, els estancs quioscos rutilants, i els salons de l'Antonia i de l'Emilia, sales de tango. Així tot se va renovant amb llampantes formes. La castanyera permanece immutable, essent la sola venedora pública i popular que no ha pensat en posar quiosco. En el seu lloc no hi han encara cuines elèctriques, ni maquinetes embolicadores, ni llum elèctrica, ni vidres de colors, ni ferros daurats. Afegim a lo dit, que la castanyera segueix essent una institució llatina, sense cap influència germànica.

Algú, prosaicament, atribueix la seva aparició extemporània a la crisi de subsistències. Les castanyes són aliment pesat i excessivament afartador. Amb mitja dotzena de castanyes un home calma la gana. No hauràn fet sortir les autoritats a les castanyeres per una pensada governativa? Però això és una interpretació econòmica i la castanyera no'n té d'interpretació materialista. Es un record de joventut, és una venedora pròdiga que, com una fada disfregada, distribueix per cinc cèntims caliu i abundancies farinoses, és una musa de poetes, de caricaturis-

L'AUTO-PED

Aquí tenen un invent
que vindrà bé a certa gent.

tes i de dibuixants de portades de folletons. Jo no puc passar pel seu costat, sense enrecordar-me'n d'En Lluís de Val. I és, ademés, la tradició cívica, estant, fins amb això, fora del temps.

PARADOX

Imperialisme literari

D'ençà que s'anunciaren les magnificències editorials que la «Lliga» prepara, per un inexplicable contrasentit la producció literària passa per una penúria absoluta i decau lo que ja s'editava. Som a l'octubre. En aquest mes començaven a caure, com les fulles dels arbres, unes altres impreses i dibuixades. I no hem vist encara ni una nova revista, ni un nou setmanari, ni tan sols una d'aquelles fulles pornogràfiques inevitables en tot començament de curs i de tardor. Fins *La Veu*, plena de misteriosos milions biscaitarres, surt més petita, més bruta i més ensopada.

I no obstant, no hi ha escriptor que no hagi rebut peticions d'articles econòmics, agrícoles, mercantils, pedagògics o frívols. La frivolitat, aquesta vegada, anirà a càrrec d'un altre Folch i Torres, que no és pas el Joaquim, car els Folch tornen a ressucitar. En Folch està encarregat de la direcció del «magazine» de la «Lliga»,

una mena de *La Esfera* catalana, però sense reis ni monuments nacionals. Té ja encarregats doscents articles, cincents informacions i alguns versos, per a esplai de la família i dels íntims. En Folch és pròdig en la demanda, i si titubeja és en la oferta.

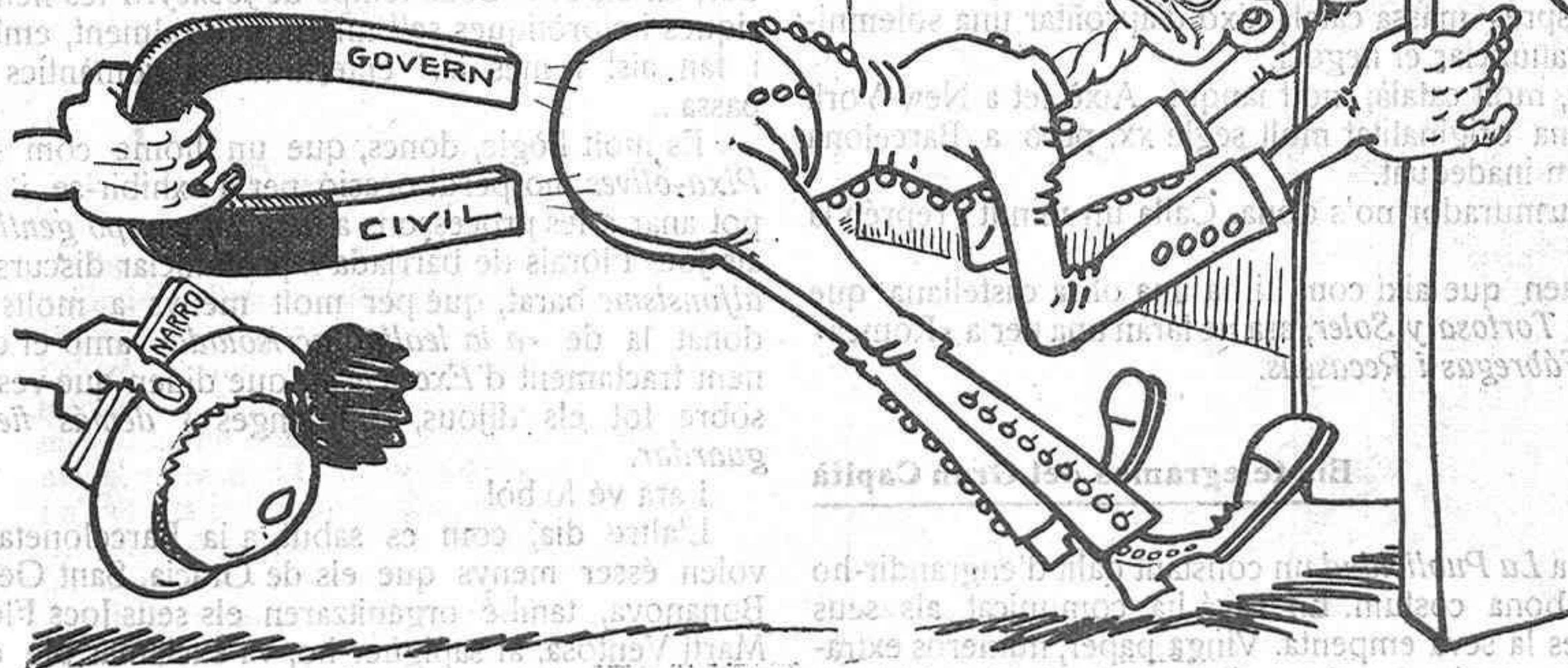
- A quant l'article?
- A tres duros.
- Massa barato.
- I les poesies?
- A trenta rals.
- No us faràn més que dístics.

En Folch respón que mai s'ha pagat tan bé la literatura a Catalunya. Després, quan se li pregunta pel nom del «magazin», dubta i confessa que encara no té títol. Aleshores, els escriptors tarifats a quinze pessetes i els poetes a trenta rals, proposen que la nova revista porti un títol just i popular. Aquest. «Magazin» *El Barato*.

Excès de saviesa

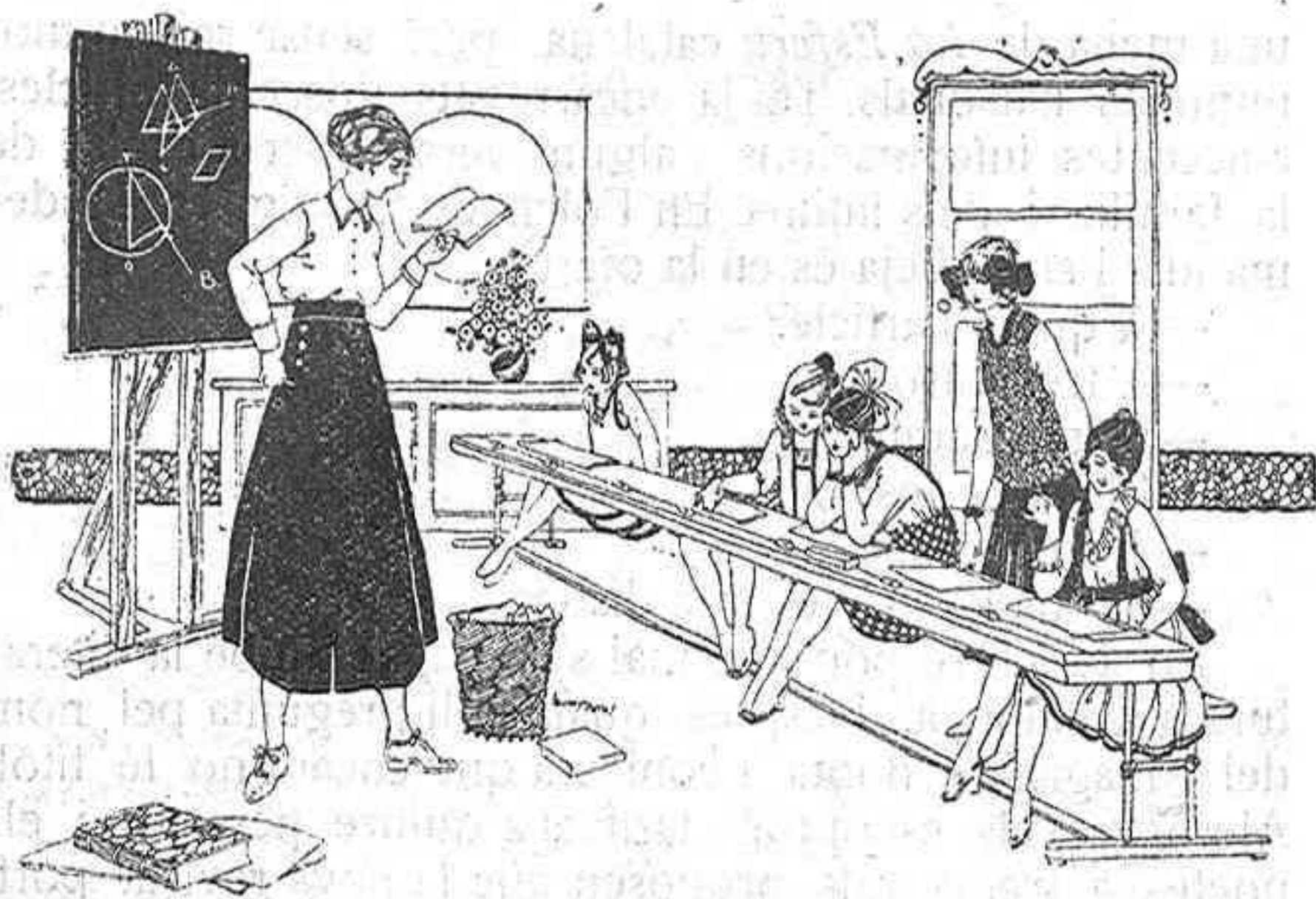
Al tornar els escriptors espanyols que han visitat el front italià—En Rusiñol, l'Unamuno, En Bello, En Castro, etc.,—la primera pregunta és per l'Unamuno.

- Quin efecte li va fer Venècia?
- Vàrem arribar al vespre i a les deu l'Unamuno ja era al llit. Ni canals, ni gòndoles, ni ponts dels sospirs, ni palaus, ni temples. Són i llit. A l'endemà, va mirar el palau del Dux. «Es obra de merengue. Jo no m'estimo més que Salamanca o les piràmides.»
- Però, i en el front, davant de la tragedia?
- Va fer unes declaracions sobre l'immortalitat de l'ànima.
- I en les trinxeres?
- Va començar a cercar arrels etimològiques. Per a

CONTRA UNA IMMORALITAT

L'expulsió dels botozes menors d'edat.

LLIÇÓ DE GEOMETRIA

—Veiam, Matilde, digues: ¿què són curves?

—Les curves es lo que'ls agrada més als homes.

l'Unamuno, Goritzia, el Carso, el Mont-Sant, el Mont-San Gabriel, no eren ni ciutats heroiques ni muntanyes santificades, sinó etimologies. Res, va anar component el «Diccionari etimològic del front».

Els nostres savis hauràn passat pel front italià com una mena d'herbolaris de la vida, com uns professors de Salamanca dels segles clàssics, que seguien donant lliçons de llatí i de grec, sense adonar-se'n de que estaven trepitjant terres d'epopeia. En Rusiñol hauria d'escriure el viatge dels savis de Vilatrística al front.

Molt segle XX

«Romea». Musica. Dònes. L'Iglesias, de guants blancs, recomana un teatre de mitons. Fa un elogi dels senyors Fàbregas i Recasens, patricis benemèrits. Després apareix un teló, anunciant la casa de banca Fàbregas i Recasens. La gent somriu. Xerren:

—El trobo una mica inadequat aquest anunci.

—Doncs és l'anunci que s'ha pagat més car. Per a arribar an aquest anunci ha calgut la reconstitució del teatre català, i el «Romea» llogat per cinc anys.

—Després massa català això d'aprofitar una solemnitat per a anunciar el negoci.

—No, molt català; molt ianqui. Això fet a New-York seria d'una originalitat molt segle xx, però a Barcelona ho trobem inadequat.

El murmurador no's dona. Calla un minut i reprén la conversa:

—Diuen que així com hi ha una obra castellana que s'anuncia *Tortosa y Soler*, ara ne faràn una per a «Romea» titulada *Fàbregas i Recasens*.

Els telegrams del Gran Capità

Tenen a *La Publicidad* un constant dalit d'engrandir-ho tot. Una bona costum. En Tayá ha comunicat als seus periodistes la seva empenta. Vinga paper, números extraordinaris, anuncis de plana, titulars de dobles i triples columnes... i milions.

Naturalment que els companys de *La Publicidad* de milions no'n tenen, però en fan als telegrams. «Gran victoria inglesa», escrivien el dimarts. I afegien: «Hemos tomado Ramadia, con gran material de guerra y millones de prisioneros.»

La Publicidad és el periòdic Midas. No toca res que no surtin milions desseguida.

En Pixa-olives busca-raons o uns Jocs Florals que porten cua.

En Pixa-olives, el xistosíssim i charlotesc regidor de l'Ostia, l'indiscutible *Charles Chaplin* del nostre magnífic i gloriós Ajuntament és un exemplar curiosíssim, digne d'un museu de personatges d'opereta vienesa.

Ara fa unes setmanes que ja li dedicarem uns comentaris que el *sanyó* del llàpiz roig impedí publicar, puix com que aquesta caricatura de Fivaller de *santi di guixi*, cada dos per tres fica els peus a la galleda, ens resulta un tipus molt divertit i molt propi per a omplir columnes i més columnes, i més en els temps que correm que només es pot parlar de *tonteries*.

En Marti Ventosa, que encara té la deria d'eclipsar an En Rius i Taulet, és, com ja és sabut, un veritable *dandy* municipal o un *municipal dandy*, que dirien els súbdits d'En Jordi V. Ell no té altre mania que el presumir i, per lo tant, no és d'estranyar que es passi les hores entre el tocador, a càl sastre i les festes que es celebren amb assistència de l'Ajuntament... quan pot presidir. Ara se'ns presenta amb trajo blanc, ara amb levita, ara amb jaqué, ara amb *smoking* i quan no amb un uniforme molt llampant, tot plè de medalles... de quan anava a estudi i de quan prenía part en curses de bicicletes i muntava les burres de llet del carrer d'En Robador, en els seus bons temps de *jockey*. I les nenes histèriques i cloròtiques se'l miren, naturalment, embadalides i fan ais! i més ais! eternidors i romàntics quan ell passa...

Es molt lògic, doncs, que un home com l'immens *Pixa-olives*, no perdi ocasió per a exhibir-se i quan no pot anar a les processons a *lucir su cuerpo gentil*, se'n va als Jocs Florals de barriada a pronunciar discursos i a fer *alfonsisme* barat, que per molt menys a molts els han donat la de «a la lealtad acrisolada» amb el corresponent tractament d'*Excelencia*, que diuen que vesteix tant, sobre tot els dijous, diumenges i *demás fiestas que guardar*.

I ara vé lo bò!

L'altre dia, com és sabut, a la Barceloneta, que no volen ésser menys que els de Gracia, Sant Gervasi i la Bonanova, també organitzaren els seus Jocs Florals. En Marti Ventosa, al sapiguer-ho, va exclamar plè de satisfacció i de joia: «Aquesta és la meva!» I, dit i fet, volguent-s'hi *lluir*, demanà que l'Ajuntament hi assistís en

corporació, per a que aixís hi anés la *banda* d'En Lamote i es facilitessin plantes *tropicals* dels tròpics de... Vallvidrera i Pedralbes.

En Martí i Ventosa ja es veia representant a l'alcalde, empoltronat a la presidència, essent l'enveja de les noies i de les sogres que folles d'admiració dirien:

—Quin alcalde més guapo! Ni el noi Dos Rius!

Això sense comptar que alguna modisteta capritxosa i despreocupada, no exclamés també, il·lusionada:

—Si un home aixís em posés un pis, no tindria mai un no!

Però l'incommensurable Pixa-olives no atinà, de moment, en les conseqüències de la seva pensada; ell creia que podria presidir l'Ajuntament, no preveient que hi havia altres tinents d'alcalde de *més categoria* i per lo tant, ell s'hauria de quedar *viendo visiones*. I heu's-aquí que com si fós un reconsegurat de «L'Unió Catalanista», un d'aquells de la *seba* i del *tot o res*, decidí no anar als Jocs Florals de la patria de l'Utor, enviant als diaris locals una nota *oficiosa*, com si ell ja fós una mena de Sánchez Guerra o d'Emili Junoy, que deia:

«El ilustre teniente de alcalde señor *Mea-Aceitunas* ha decidido, al enterarse de los nombres de los concejales que asistirían a los Juegos Florales de la Barceloneta, no concurrir a la fiesta.»

A cà la Ciutat no es parla aquests dies d'altra cosa i l'indignació contra l'etern aspirant a batlle de... Mas-rampinyo és tan gran com justificada.

Per quin motiu la futura «Excel·lència» no pot anar amb els al·ludits regidors?

Quines raons l'obliguen a separar-se d'ells?

—Que parli clar, que parli clar!—criden tots a chor; però és que a cà la Ciutat per lo vist encara no el coneixen prou; del contrari s'ho pendrien a la fresca.

Nosaltres sabem, perfectament, quina raó impedí al assistència d'En Pixa-olives a la *gaia festa*. La raó de al gelosia. Ell volia presidir de totes passades i al enterar-se que de dret corresponia primer an En Puig i al *Barberillo*, l'home tingué un infantivol gest d'amor propi, puix ell... o presideix o es queda a casa.

En Pixa-olives, encara fa rebequeries; ell només pot anar amb En Llopis que, per alguna cosa a la Casa Gran els hi diuen *El duo Florero*.

Pobre gent!

Tempesta

L'aire és brunzent, la fosca nuvolada galopa per l'espai amb pas potent, el llamp destría la claror sobtada i el trò retruny amb convulsió creixent; tot fa paor, Natura està irritada... més hi ha un home que avença indiferent menyspreuant el furor de la gropada i s'endinza pel camp llest com el vent. En son cor geganti lluiten a mort folles passions i desenganys sens mida, dúu la tempesta, fruit de la dissort, com arbre que ha rebut ferma esbranzida, i ¿com no ha de sentir-se brau i fort, si ha sofert tot el tràngol de la Vida?

FRANCESC OLIVES

PISPADORS DE PARA-LLAMPS

—Baixa, murri, més que murri!
—Ei, tracti'm amb més modos, que soc un lladre d'altura, un servidor.

Al Cafè, el coneixen tots els parroquians.

Ell és el que discuteix més fort i el que crida més. Ell sab lo que ningú sab. Tot lo que diu sembla inspirat per una pitonisa. No n'erra ni una. Tot ho sab de bona tinta. Es un home que viu—lo que realment se'n diu viure—d'ençà de la decla-

ració de la guerra europea.

Es un producte de la guerra. D'ella nasqué i d'ella se nodreix, famolenc i àvid. El dia que's faci la pau, ell esdevindrà històric. Serà una historia viva i ambulat.

Ara, al Cafè, el coneixen tots els parroquians. Arriba a la seva tertulia, a on tots li tenen una certa mena de respecte, i comença a explicar-se. Allí en sentirien d'estrategia i de diplomacia i de raons militars i de secrets de Estat! Mare de Déu, allò és un desfet.

Perquè els italians...

En quant als russos...

En Painlevé no sab de què va...

El Kaiser va mal aconsellat...

Si jo pogués dir an En Wilson...

En un tres per quatre, ell arranja les més difícils situacions. El! tot sol ha pres Trieste més de setze vegades i ha posat seti a Berlín. Epic i heroic ha petjat amb ses plantes triomfals l'orgull del Kaiser i, en ales de sa fortitut estratègica, ha passejat triomfalment per totes les contradades d'Europa.

Els seus amics de penya li sotmeten totes les qüestions que ells veuen difícils; li pregunten respecte a tots els fets que apareixen emboirats dins la xarxa espessa dels comunicats, i ell, benèvol, no sols contesta les seves consultes, sinó que explana tot un programa per a l'esdevenir; tot un curs de diplomacia.

Com que ell sab tantes coses de *tan bona tinta* i beu en *tantes bones fonts*, devegades, per a fer algunes revelacions sensacionals, baixa la veu misteriosament. Els seus amics se'l miren esverats.

Una vegada, un amic li preguntà, durant una discussió:

—I vostè, què opina que passarà a la Goritzia?

—Goritzia?—pensà ell.—Què deu ésser això?

I digué en veu alta i tot fent l'ullet:

—Ei, bromes no!

I—oh, sorpresa!—des de aquell dia li tenen més respecte.

Alguna cosa molt greu de la Goritzia deu saber aquell home!

Ales nostres estimades Rambles els hi passa com a molts rius; després d'ésser un prodigi de gracia i formosura durant tot el seu curs, a l'arribar el moment solemne de morir, de reunir-se amb la mar,

*Nuestra vida son los rios
que van a dar en la mar
que es el morir.*

que deia el castellà, en el moment de dinyar-la, la dinyen del tot. Els rius se converteixen en aiguamolls, les Rambles acaben en la Porta de la Pau, lloc on s'han juntat les coses més lletjes de Barcelona.

Lo únic bonic de la Porta de la Pau es el Xeringuito a l'estiu i de nits. Lo únic passador l'edifici del Banc. De lo altre no hi ha res que s'aguanti dret, es un dir, com aguantar-s'hi massa que s'hi aguanta, lo que hi ha es que na tindria que fer-ho.

No se'n han fet pas pocs de xistos verts amb la so-perba virilitat del monument a Colón.

No sé a que es degut que sempre siguin tant lletjos els edificis destinats a militars, tant se val que siguin nous com vells. Els quarters aquells que hi ha cap allí el carrer de Sicilia son quasi nous, doncs ja fan fàstic, sobre tot per dintre, al menys en lo que jo he vist quan anava a visar-me la llicencia; ara conteu els vells. Mireu que aquelles Dressanes, és cert que d'allò lo que's veu no és un quarter que és una quadra. Aixís com l'Ajuntament vol treure les vaquerías també tindria de treure les quadres.

I allò altre que se'n diu parque i administració o no se què? Vaja! Ja podrien estar més ben aposentats.

Després la Duana, un dels admirables edificis amb que ha empastifat Barcelona l'eximi autor de l'Hospital Clínic, del Palau de Justicia, de «La Catalana», etc. I per acabar-ho d'adobar aquell baçar, restaurant, llimpia-botes, cafè i no sé quantes coses més construït per a donar-hi dinars populars a tres pessetes, a dos pessetes o a sis rals...

Res que les Rambles, com s'ha dit, acaben malament.

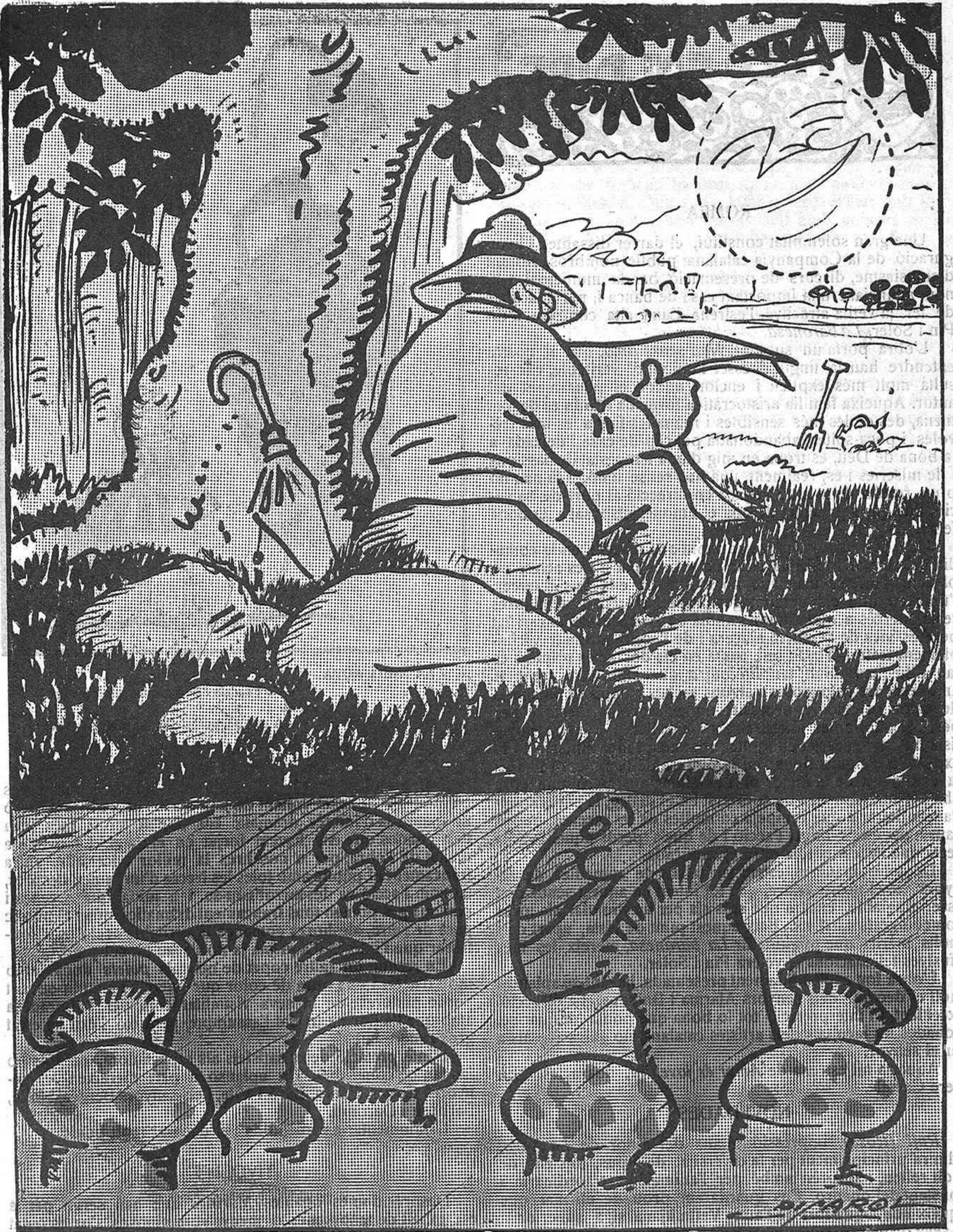
El doctor Z... és tan mal metge com mal caçador.

L'altre dia parlaven d'ell dos colegues:

—Ja se n'ha anat de cacera Fulano?

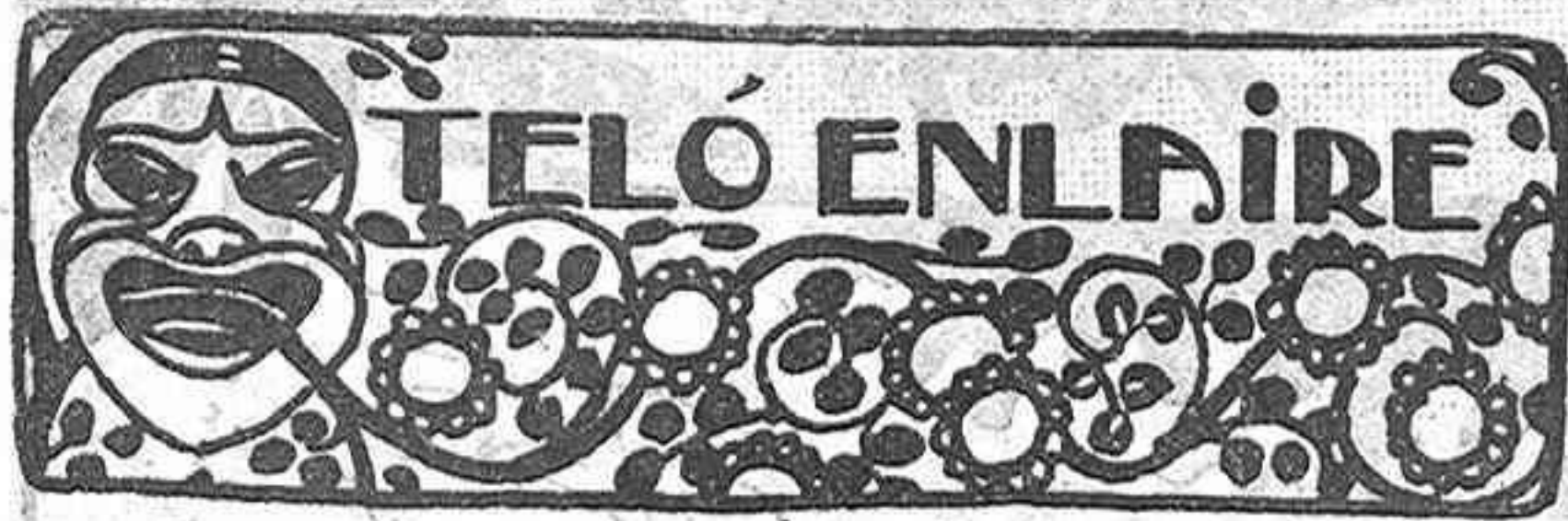
—Sí; és l'única època de l'any que no mata res.

Aquest número
ha sigut revisat per la censura
militar

El senyor que llegeix.—Me sembla que aviat hi
tornarà a haver bolets, vès!...

Els rovellons de sota terra.—No pas si no plou.

ROMEA

Una gran solemnitat constituí, el darrer dissabte, l'inauguració de la Companyia catalana: públic nombrós, vibrant d'entusiasme, discurs de presentació, banda municipal, teló nou anunciant una important casa de banca i, per acabar de fer la vetlla atractiva, l'estrena d'una alta comedia d'En Pin i Soler, *La baronesa*.

L'obra porta un subtítol: *Nau sense timó*, que al nostre entendre hauria tingut d'ésser l'únic títol veritable, car resulta molt més explícit i enclou millor el pensament del autor. Aqueixa família aristocràtica formada d'ànimes de tota mena, des de les més sensibles i refinades fins a les més frèvols i poca-soltes, abandonada pel cap-de-casa i deixada a la bona de Déu, es troba en mig d'una tempestat de passions i de miseries i és, realment, una nau sense timó. I la nau no pren *rumbo* ferm altra vegada en direcció al port de salvació, fins que's presenta de nou el timoner disposat a fer bona feina.

Com se veu per l'esquema ràpid que donem, en la comedia del senyor Pin hi ha tema de sobres per a tres actes; no obstant, l'interès dramàtic no arriba en ella fins al tercer, l'únic en que els personatges prenen el relleu de figures reals, mercès a que l'autor sembla en ell haver-se encarrilat per les vies de l'emoció sincera i de l'acció sobria i veritablement teatral. Tot lo que passa en els dos actes primers és tan difús, tan diluït, tan *literatura*, que, amb tot i comptar amb escenes enginyoses i alguns esclats irònics no mancats de valor psicològic, necessita un extraordinari esforç per part del públic per a treure-se'n l'entrellat. L'il·lustre novel·lista ha estat encertat en moltes coses: en l'idea inicial, en la exposició d'alguns tipus, en la pintura de l'ambient i fins en la estructura de la major part de situacions, però una cosa l'ha perdut: la manca de sobrietat en el diàleg, la superabundància literària que campeja en moltes de les escenes, que és causa de que's migri l'acció i de que's perdi aquella línia recta que necessita tota obra escenificada.

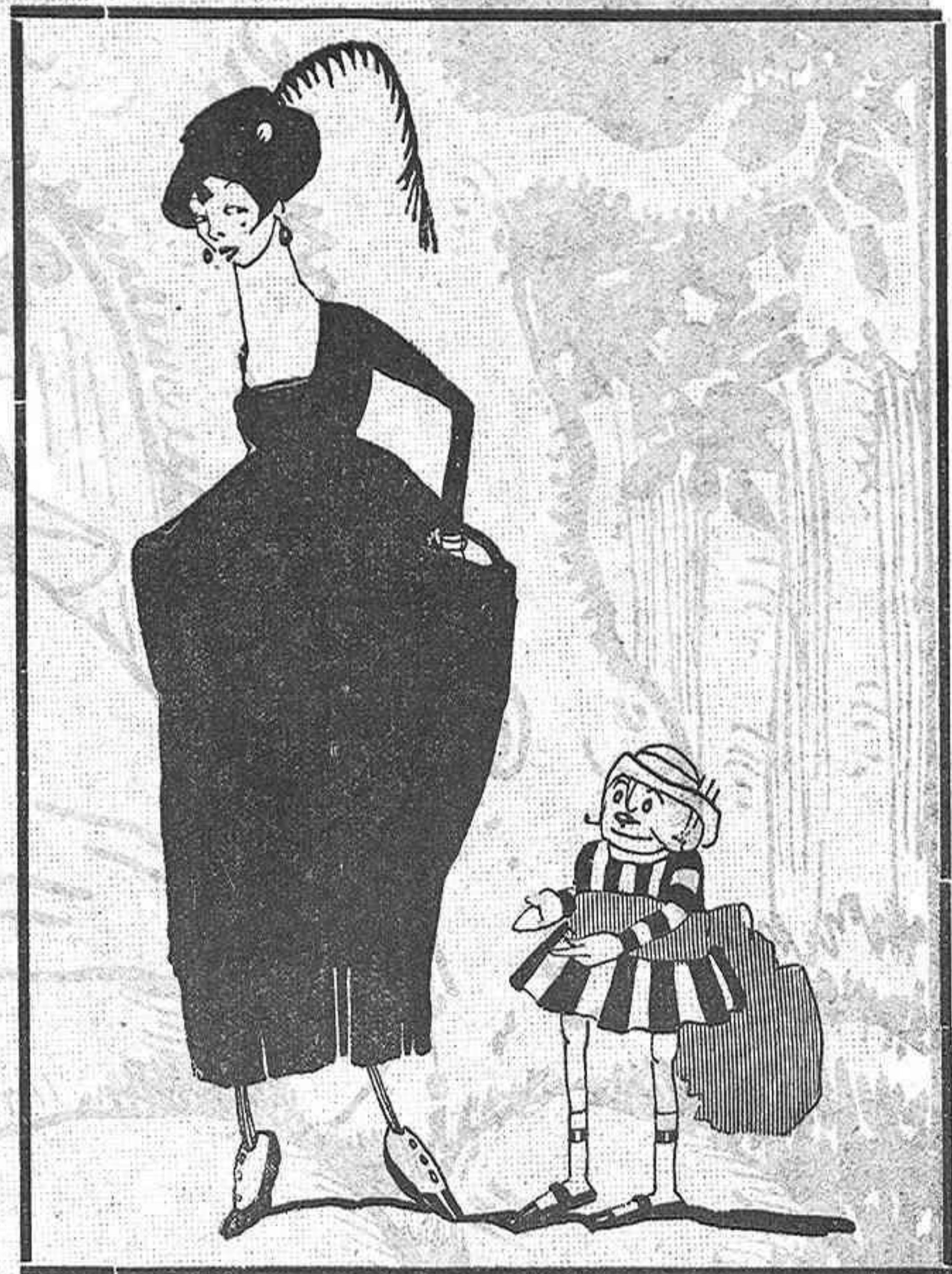
De totes maneres, estem tan faltats de comedies de senyors en el nostre teatre, que tot intent en aquest sentit deu ésser elogiable, encara que sols sia per a estimular als joves comediògrafs catalans. Baix aquest punt de vista, apart dels molts mèrits que pugui tenir *La baronesa*, mereix les més efusives felicitacions el veterà Pin i Soler.

L'obra fou esplèndidament presentada, havent-se aplaudit molt el decorat dels senyors Alarma i Bulbena. La direcció, excel·lent, i l'interpretació tot lo bona que podia desitjar-se, donades les facultats dels artistes catalans, no gaire avesats a fer el senyor.

Aquesta nit estrena de *Amor és joventut*, dos actes, d'En Pere Cavallé.

NOVEDADES

Ruji (Rosa), impressió gitana del autor de *La Xava*, admira principalment per la diversitat de tipus, tots ells de molt relleu, i sorprèn també per l'animació extraordinària i constant del quadre. Ens guardarem prou de afirmar que aqueix nou aigua-fort de l'amic Vallmitjana siga superior a la seva primera obra gitanesca; recordem en *Els Zincalós* una més intensa emoció poètica i una més ferma construcció. No obstant, en la nova producció s'hi descobreix molta més traça amb bellugar les figures, amb pintar caràcters d'una sola plomada i amb donar la sensació de cosa real i viscuda per medis més sobris i sincers. En una paraula els gitanos de

LA MODA NOVA

- No't cansis filla, que no t'hi portaré més a coll.
—A coll no, però... fiqui'm a la butxaca.

la *Ruji*, amb les seves baralles, els seus juraments, les seves còmiques actituds, al voltant de una acció insignificant però no mancada d'interès dramàtic ens donen molta més idea dels gitanos que ens havem forjat en el magí. La primera meitat de l'obra, per a nosaltres la millor encertada, entra francament al públic amb totes les traces d'un sànet; després, tal com l'acció va desenrotllant-se i a mida que escenes i personatges prenen tons francament dramàtics, quan el públic para de riure, aleshores comença la veritable acció i cal confessar que l'interès d'aquesta ja no decau un sol punt.

En resum, un «altre copet de mà» als *paiets* donat amb molt d'acert i una obra de color que mereix aplaudir-se tant per lo pintoresc de la seva visualitat com per l'honradesa amb que l'autor ha tractat l'assumpte; per això l'èxit ha estat gros i merescut.

L'interpretació deixà satisfets als espectadors, car tots ho fan tan bé com saben. Un aplauso a part mereixen les senyores Casa's, Faura, Baró i Vila, i els senyors Bergés, Nolla, Barbosa i Daroqui.

L'indumentaria esplèndida i el decorat molt bonic.

TÍVOLI

Després d'unes quantes *Marines* que han servit per a escambell de tenors més o menys voluminosos, s'ha estrenat una opereta en un acte, *Palabra de rey*, lletra d'En Marian Golobardas i música d'En Worsley.

L'obra agradà perquè té un argumentet enginyós i està molt discretament tractada, conté un diàleg xispejant i una acció bastant moguda. Valgué llargs aplaudiments al autor i al compositor. Dels intèrprets, la senyoreta Romo.

GOYA

Los maridos alegres, vodevill arranjat per En Reparáz, va distreure de debò a la concurrència, que rigué sorollosament tots els xistos i totes les situacions còmiques, que no són pas poques per la gracia de Déu. El notable actor Mario Albar cada dia agrada més.

ESPAÑOL

Avui, divendres, inauguració de la temporada de vodevill en català. Gran companyia dirigida per En Robert. Són garantia d'èxit les primeres figures: María Rovira, Enriqueta Torres, Font, Alfonso i Tormo. Es representarà l'obra traduïda per En Mallol: *A les sis l'espero...*

No hi farem falta. — L. L. L.

«EL PREMI DE LA HERMOSURA»

Quan, després de quatre o cinc vegades d'aixecar-se el teló al final de l'obra, els aplaudiments unànims i entusiàstics del públic fan que de nou s'apugi en honor d'En Burgas, ja aquest ha desaparegut de l'escenari i cal anar-lo a cercar per a que surti a escena a rebre altra volta l'homenatge. I surt i saluda senzillament, sense exageracions, correcte, sense donar importància a lo que ha fet.

I no obstant, en té d'importància. I malgrat ésser de casa, és a dir malgrat ésser tan de casa, que n'és més de la meitat, de la casa, volem fer-ho remarcar un xic lo que En Burgas ha fet amb *El premi de l'hermosura*. Ho direm de la mateixa manera que ell saluda, senzillament i àdhuc sense exageracions, arribant per la mateixa intimitat que ens lliga a no dir tot l'elogi que diràn els altres, que si En Burgas fa L'ESQUELLA no necessita, per raó de sos mèrits propis, que L'ESQUELLA el faci an ell.

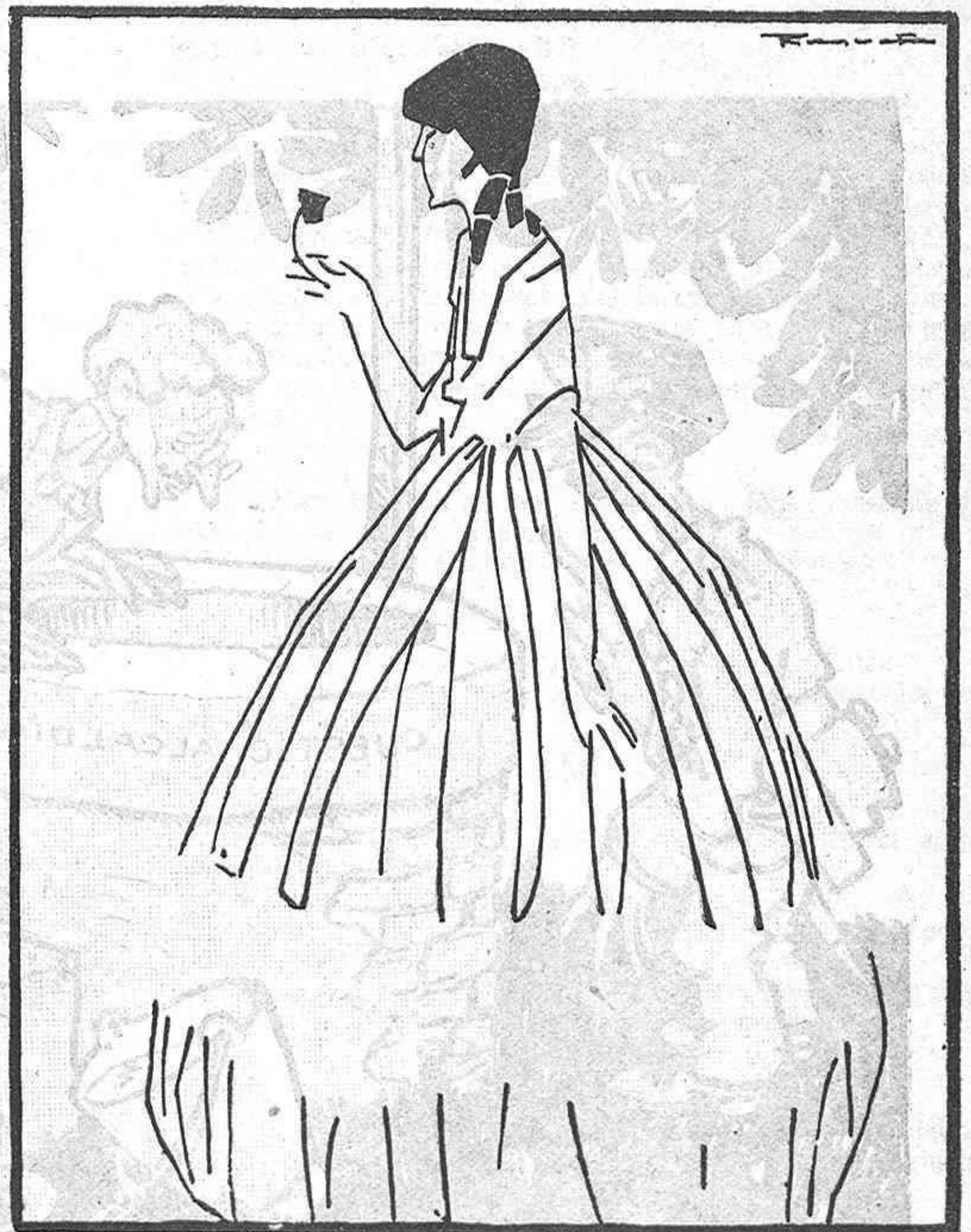
La darrera obra d'En Burgas estrenada al «Novedades» amb tan falaguer èxit té, per sobre de tot, una qualitat primària i essencial que és la primera raó del seu mèrit: el seu barcelonisme. Es una pàgina arrencada de la realitat però sense esqueixar-la. Pot-ser una de les poques vegades que una d'aquestes tradicionals *pàgines arrencades de la realitat* no s'esqueixen al arrencar-la. Una veracitat més alta i més artística que la de la reproducció exacta i fidelíssima resplandeix en totes les escenes de la comèdia. I és que els ulls de l'observador han amòrosit la visió amb una pietosa i fonda amor vers les seves mateixes criatures d'art.

D'aquí devenen no sols la típica sabor, la color encertada, el lluminós verisme, sinó aquest altre regust més fondo, que fa en la comèdia aquesta, reduïda, concreta, barcelonina per sos quatre costats, es troben superbament combinats i amb tècnica saviesa ocults en la xarxa del teatralisme, valors essencials que de cada personatge en fan una reencarnació íntegra i definitiva. Aixís, aquella Agustina «mestrea d'establiment de pesca salada» (que la catalaníssima actriu Antonia Baró interpretà de faisó admirable, tan barceloninament), aixís aquell peixeter de la Boqueria, baladrer i tan expressiu i tan home i tan peixeter, aixís aquell Dionís, bacallaner de sota les voltes... Aixís tots els personatges.

La darrera obra d'En Burgas, d'una discreta comicitat sana, és un document viu i plè de gracia, de la Barcelona feïnera i menestrala.

Si en aquest sentit té un positiu mèrit, acrescut per la gracia viva i salabrosa del diàleg, en tot punt fresc i justísim, en tot punt adequat i palpitant, com a obra de teatre *El premi de l'hermosura* és un model d'aquesta comèdia menestrala que, sens dubte, ha d'ésser un dels matços propis del teatre català. Totjust en aquests moments el nostre company, reivindicant de certa faisó aquest gènere, netejant-lo de grolleries, treballant en ell amb l'amor que's posa en les coses d'art, fent-ne una obra de bona literatura teatral, vé a senyalar als romeus freturosos, un dels molts camins que porten a Roma. Que cada hu segueixi el seu amb aquest mateix amor, amb aquest mateix zel, amb aquesta mateixa veritat espiritual... En Burgas ha complert son deure; que els demés compleixin el seu.

En la presentació i interpretació de l'obra—de la que més parlariem encara si En Burgas no fós el nostre *Mayet*—s'hi vegé la bona cura expertíssima d'un bon director d'escena. Tots els detalls hi eren per a acreixer el verisme, el color, la vida, sense distreure, emperò, l'essencialitat molt primer terme, del diàleg. Això mateix podríem dir de la tasca personal d'En Bergés que visqué un *Ramonet* deliciós, de una expressiva comicitat molt ben detallada. Els demés intèrprets—fent remarcar la Casals que estava veritablement *convincent* i que digué molt bé la seva part, la Baró de qui ja hem dit l'elogi, la Rovira, molt justa i molt posada en son lloc i en situació, en Daví que una altra vegada demostrà les

LA DÒNA PRÀCTICA

—Les flors... sí, són boniques. Però a mi m'agraden més els rovellons.

seves excel·lències dúctils i En Barbosa que feu de son paper una interpretació realíssima—ho feren també amb molt amor i contribuïren al bon conjunt. Vagin doncs als ja esmentats i a la Faura i En Nolla, En Daroqui, En Tor... a tots, els nostres aplaudiments.

La decoració d'En Castells, molt encertada. Ara que després de haver-ne parlat una mica, En Burgas creu que n'hem parlat massa i està roig com un perdigot, nosaltres tot donant-li una abraçada ben estreta, recomanem als nostres llegidors, que tots són admiradors seus, que vagin a veure *El premi de l'hermosura*. No se'n penediràn.

F.

Si no estiguéssim tan acostumats a veure estranyeses en el futbol, lo del diumenge entre l'*España* i l'*Español* al disputar-se la Copa Cultural, ens deixaria verament esmerduts.

Resulta inexplicable que el Club del carrer de Muntaner,

amb un equip formidable, es deixi pegar pallaça pel Club del carrer de Villarroel. I encara ho resulta més, que aquesta pallaça sigui sabatera per 2 goals a 0.

An aquest país, no creurem ja ni en els grans equips, ni en els grans jugadors. L'únic factor que's veu que val, és l'entusiasme. Que és lo que'ls sobra an els xicots de la samarreta vermella.

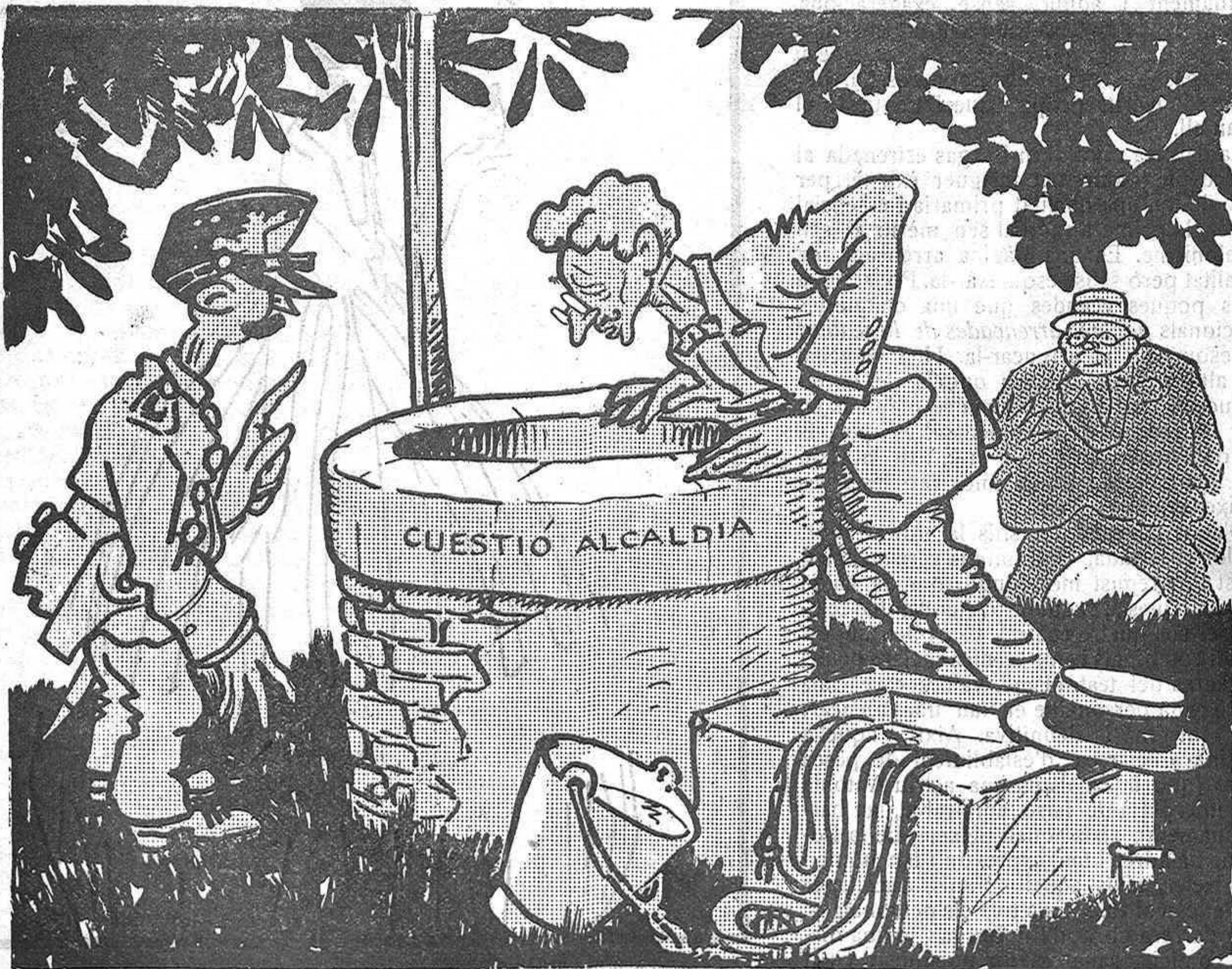
Un detall. Al acabar-se la primera part, una murga que allí hi havia, s'arrencà amb una marxa torera, que és lo més cultural que hem sentit.

Veuen? El resultat *Júpiter-Manresa* és ja més llògic: 1 a 0 a favor del primer que queda campió de segona lliga; no obstant, les angúnies que'ls costa an els xicots del Poble Nou aquest resultat, no són per contades.

Jogaren entre els manresans dos individus, jugadors de primera lliga que, per no sabem quins cent sous, no's trobaren en el càs dels Massanes al *Terrasa* i d'En Bau al *Badalona*, que, com saben els nostres llegidors, fóren desqualificats.

Jogaren, doncs, aquests dos fulanos que, sobretot En Brú (don *Paco*) ja resulta massa ganapia per a lluitar amb aquella jovenalla, i davant d'ells s'estrellaren molts cops els esforços dels bons nois vermell-grisos. Fins que poc abans d'acabar un devanter aprofità una falsa sortida del porter manresà i li ficà a dins la pilota, acabant-se la cosa als dos minuts; vingué justet.

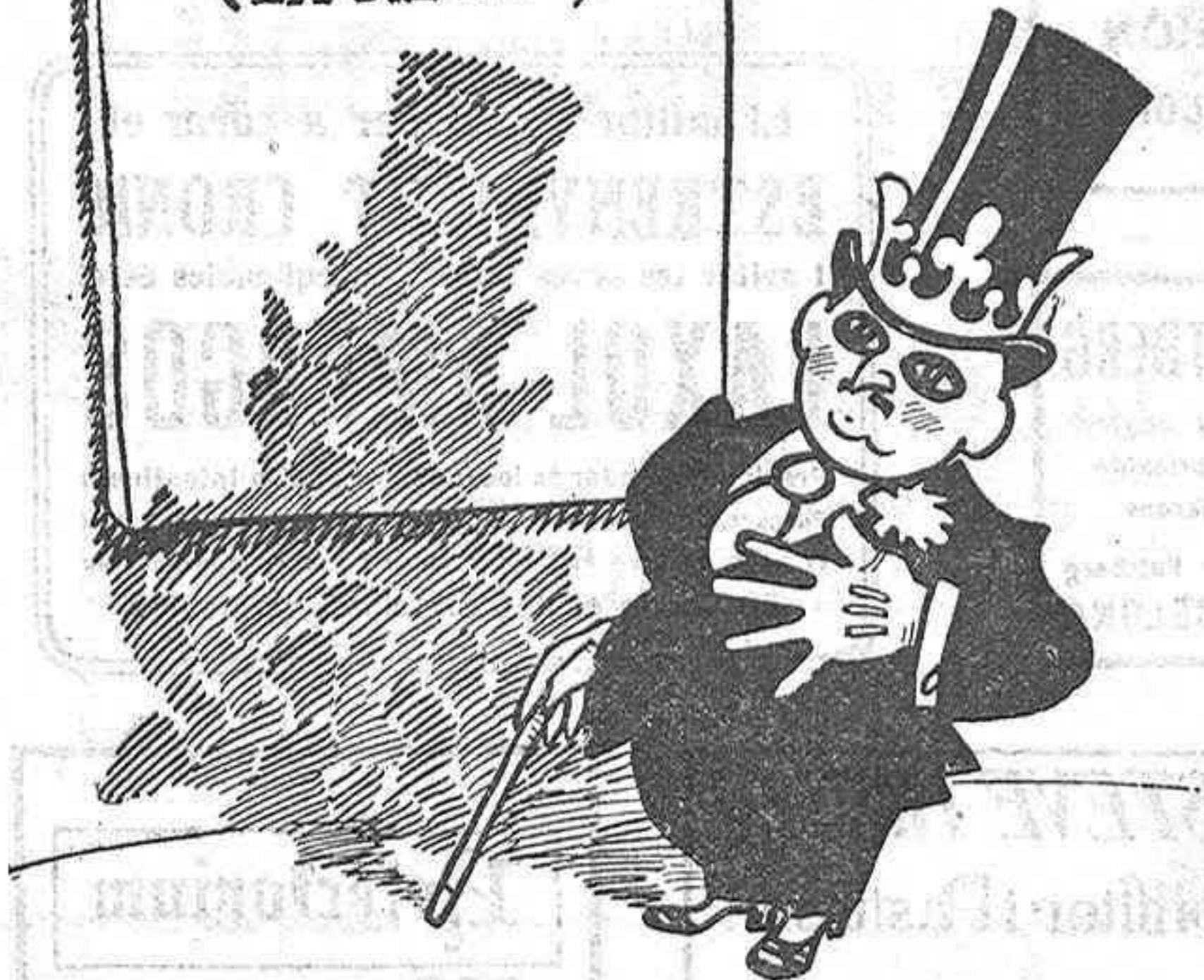
Crits i gatzara. Els del Poble ja's veuen a primera categoria. Però no badin que encara els manquen proves molt difícils.

—Redén, que és negrel

TEATRE DE NOVETATS

EL PREMI DE L'HERMOSURA (LA REINA)

—No us deixeu enganyar, noies casadores. Aquí no hi ha més premi d'hermosura que jo.

A l'ensemps que futbol hi hagué també, diumenge, ciclisme. Una cursa de 65 quilòmetres a Granollers *ida i vuelta* en la que participaren 102 corredors i que guanyà un xicot jovenet En Jaume Janer, que és una revelació.

Hi havien uns quants madrilenys que volien ficar-se a tothom a la butxaca, però es quedaren amb un pam de nas. I prou.

HIP

ESQUELLOTS

Ha retornat de la seva visita al front italià nostre estimat amic i company de Redacció Santiago Rusiñol.

Arriba coratjós, rejoyenit, amb més dalit que mai per a treballar i esperançat de veure tard o d'hora el definitiu triomf dels aliats.

De les moltes i interessantíssimes impressions que ha rebut durant els deu jorns de vida *guerrera*, permetin-me que no els en digu ires. Ja ho fa ell pel seu compte en les admirables cròniques que ha escrit expressament per a L'ESQUELLA.

En nom dels nostres llegidors, que agraeixen ben segur aqueixes primícies literàries, donem al nostre amic la més coral de les felicitacions i la més efusiva de les benvingudes.

El senyor Sanz Escartín treballa com un desesperat per a evitar que els nostres obrers emigrin cap a França.

Ignorem les mides previsoras que haurà prè el bon senyor.

Però creiem que lo millor fóra, en lloc de detenir als emigrants que fugen, aturar les subsistencies que s'enlairen.

Del contrari haurem de dir al senyor Governador lo que diuen els moros: Tot és inútil; lo que està escrit allà dalt... no ho esborren els Sanxos d'aquí baix.

Això de la crisi carbonera va posant-se *grava*.

S'han donat casos de trens que s'han d'aturar al mig de un bosc, per a que el maquinista pogués fer llenya per a continuar el viatge, en substitució del carbó.

Ei! S'ha de fer una salvetat.

Això encara no ha passat mai a cap tren en que hi hagi anat de passatger don Eduard Maristany.

A «Romea» *La Dida*.

A «Novedades» *La Dida*.

I després de l'inauguració un magnífic article d'En Sarmiento recelant-se una mala temporada. Es clar: és lo que ell haurà pensat: Si de bon principi al teatre català l'engeguen a dida, sí que anirem bé!

El nostre company, el nostre bon amic, el nostre excel·lent germà de penes i glories, el poeta i dramaturg Josep Burgas, ha tingut un bon èxit a «Novedades» amb l'estrena d'*El Premi de l'Herмосura*. An ell no l'ha de sorprendre, perquè ja fa temps que tè guanyats tots els premis al talent, a la bondat, a la laboriositat. Unànimament els hi regoneixem tots i per això els seus èxits ens donen tanta alegria que fins, per a comentar-los en un *Esquellot* ens posem una mica serios, que és la manera que tenim els humoristes de sentir l'alegria.

En Martí Ventosa no volgué assistir als Jocs Florals de la Barceloneta, perquè hi anava En Grañé.

Tot això haurà d'agrair-li la poesia al *Barberillo!*

L'Ajuntament vol substituir el gas per l'electricitat.

Vès! Qui ho havia de dir! Ara és quan comencem a no veure-hi clar!

No està mal, l'escarment.

Han sigut empresonats alguns vaquers per haver augmentat el preu de la llet.

Si aqueix sistema es generalitza aplicant-se a tots els vedors de queviures, ja cal que aixequin una presó Model a cada cantonada.

Diem això perquè, en dreta justícia, no han d'ésser sols els vaquers els que s'emportin les *vaques magres*.

Diumenge a la tarde hi haurà una gran festa al Tibidabo. Entre altres números més o menys colomòfils hi consta un gran concurs d'aviació.

Ja em penso qui guanyarà el premi d'altura: El bacallà.

ARTRITISMO · REUMA · GOTA PIPERAZINA DR GRAU

PÍDASE EN TODAS PARTES

LICOR BREA MÚNERA

CONTRA

- CATARROS
- TOSSES-BRONQUITIS
- EXPECTORACIONES
- ASMA Y DEMAS AFECCIONES DEL
- APARATO RESPIRATORIO

LABORATORIO MÚNERA
CASA FUNDADA EN 1875
BARCELONA

BLOKS NOTES

a DEU cèntims

RAZAR DE LA UNIÓN
Unió, 3 BARCELONA

El mejor disolvente de los uratos
Asepsia de las vías urinarias
Cálculos nefríticos
Reuma articular
Nefritis
Tifus
Gota

UROMETINA

LAMBIOTTE HERMANOS
Sinérgica Urotropina - Hexametileno tetramina - Formina

PÍDASE
folleto expli-
cativo. Muestras
a los señores médicos
Agto. gen.: S. NAVARRO
Rambla del Centro, 8 y 10-Barcelona

GUILLERMO PATTBERG

Importador de Maquinaria de toda
clase, Hierro, etc. :: Fabricante
de: Guarniciones para Cardas

Teléfono 634 - Direc. tel.: Pattberg
Cortes, 649, ent.º BARCELONA

El millor remei per a curar el
ESTRENYIMENT CRONIC
I evitar les seves fatals conseqüències és el

LAXOL AMARGOS

Preclós regulador de les funcions gastro-Intestinals
Purgant vegetal suau-Laxant perfecte-Depuratiu sens rival
27 anys de gran èxit. - Proveu-lo i vos en convencereu
De venda en les principals farmacies

CALÇATS FINS I ECONÒMICS DE TOTA MENA

LA FRANCO ESPAÑOLA
ESCUDILLERS, 25
BARCELONA

MENSAJERO BARCELONÉS

ESCRIPTORI PÚBLIC

S'admeten cartes en llista
Repartiment de cartes, circ-
lars, esqueles i petits paquets

Avisant-nos per telèfon es
passen a recollir a domi-
cili, cartes i petits paquets
per a on convingui

Places del Beat Oriol
i del Pl, núm. 10
TELÈFON A 4499

ESTEVE RIERA

Confiter i Pastisser

Pa de luxe

RAMBLA D CANALETES 9 i 11
TELÈFON A 2766
BARCELONA

Refectorium

Brasserie
Pâtisserie
Guillerie

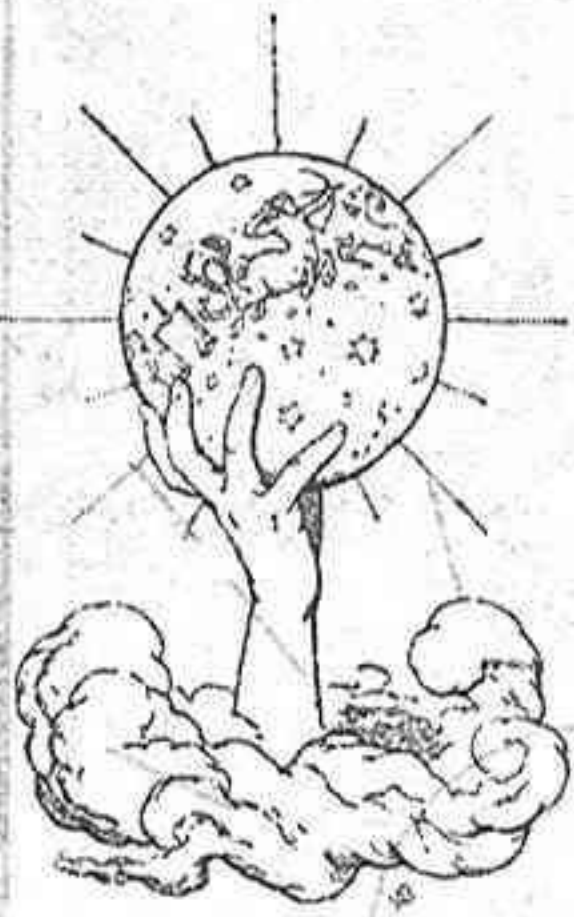
Rambla del Mig, 36-38
:: Telèfon A 4646 ::

Els Perfums Singulars de Myrurgia

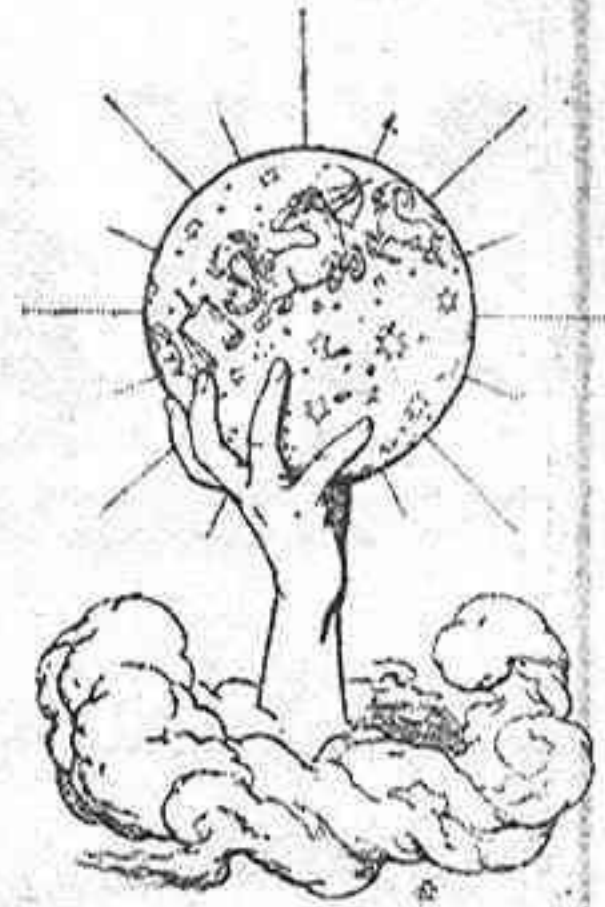
Sedueixen per la exquisida
distinció del seu bouquet
delicat que persisteix
i no s'oblida

Cremes. Polvos. Locions. Extractes. Colonies. etc.

EL AÑO EN LA MANO

Almanaque-enciclopedia de la vida práctica

La edición para 1918, quedará terminada en breve

Pueden los señores corresponsales formular sus pedidos

Don Juan Tenorio

DRAMA RELIGIOSO FANTÁSTICO EN VERSO

por DON JOSÉ ZORRILLA

Un tomo _____ Una peseta

EL NUEVO TENORIO

LEYENDA DRAMÁTICA EN SIETE ACTOS

por BARTRINA Y ARÚS

Un tomo _____ Dos pesetas

DON CUAN TANORIO

por LLAMP-BROCHS

Drama sangriento, aspelusnante, aspesmódico y horroroso, an siete actos y muchos cuadros

UN TOMO _____ UNA PESETA

Publicació oficial

ORTOGRAFÍA CATALANA

segons el sistema adoptat per

L'Institut d'Estudis Catalans

(Accentuació gràfica i
ortografia de lletres)

Un follet de
24 pàgines

0'25 pessetes

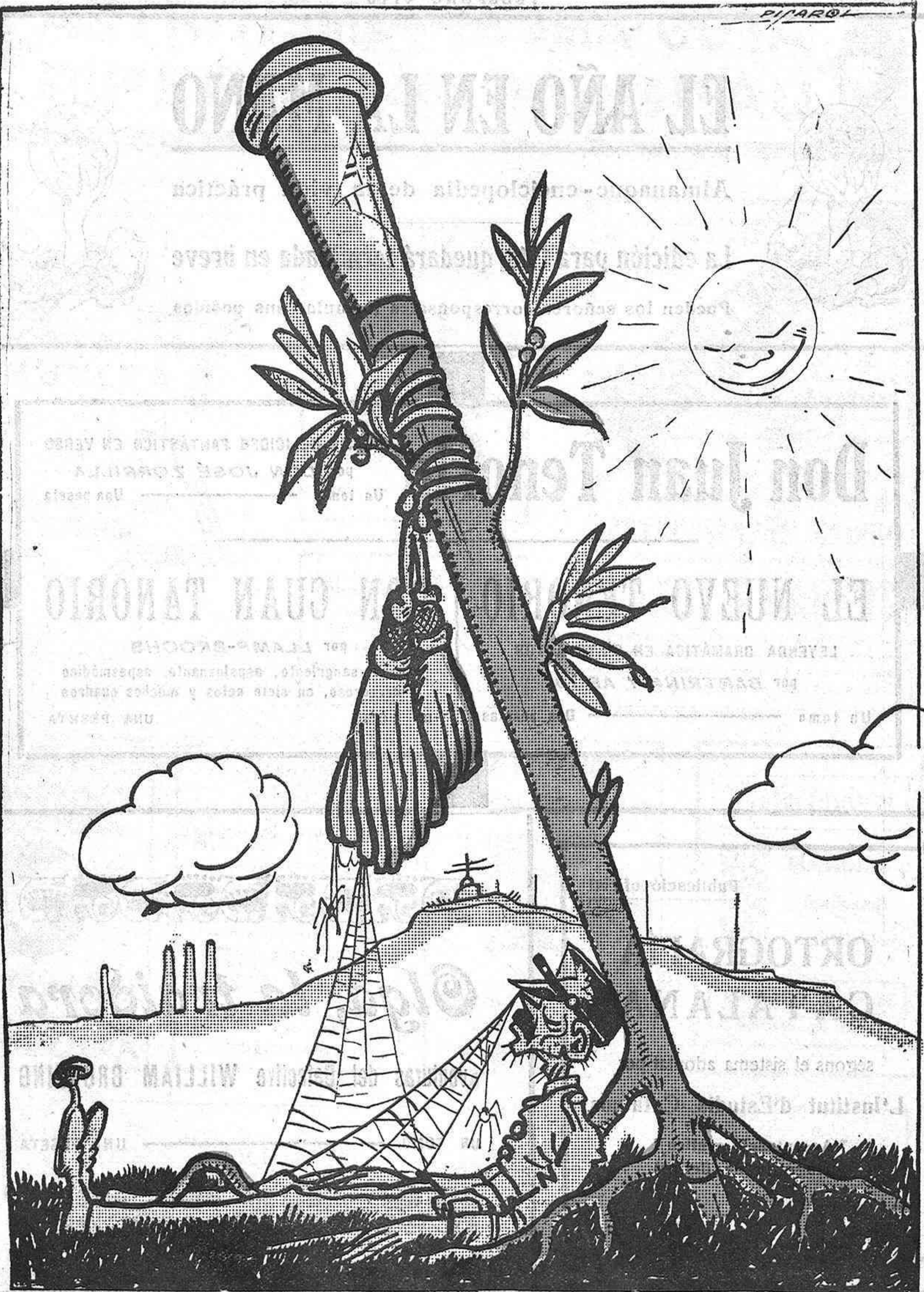
Olga, la traidora

Aventuras del Detective WILLIAM BRUNNING

UN TOMO _____ UNA PESETA

PICAROL

La florida de la vara